

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.010.03.2022

Pan
Adam Kałuski
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Staszica 1D, 67-100 Nowa Sól

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/055 – Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Soli, ul. S. Staszica 1D, 67-100 Nowa Sól (dalej: <i>MOPS</i> lub <i>Ośrodek</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Kałuski, Dyrektor, od 1 maja 2022 r. W okresie objętym kontrolą, funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Grażyna Wlazły ¹ .
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19. 2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz jej efekty.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (do dnia zakończenia kontroli ²), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Beata Jakubowska, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LZG/55/2022 z 3 czerwca 2022 r.

(akta kontroli str. 1)

---

¹ Od 1 stycznia 2010 r. do 30 kwietnia 2022 r.

² Do dnia 23 września 2022 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

MOPS w prawidłowy sposób realizował pomoc na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii Covid-19. Przyjęty sposób organizacji pracy Ośrodka zapewniał bieżącą obsługę klientów, świadczoną przez specjalistów legitymujących się wymaganymi kwalifikacjami. Posiłkując się formami pomocy gwarantowanymi przez inne jednostki funkcjonujące na terenie Miasta Nowa Sól, zapewnił potrzebującym osobom i rodzinom adekwatne oraz komplementarne wsparcie, świadczone w sposób bezzwłoczny.

Celem wsparcia osób i rodzin w zaspokajaniu ich potrzeb MOPS realizował kilka programów osłonowych. Na szczególnie pozytywną ocenę zasługuje przystąpienie przez Ośrodek do realizacji rządowego programu „Wspieraj Seniora”, zorientowanego na organizację usługi wsparcia polegającej na dostarczeniu zakupów osobom starszym (70+), którzy w obowiązującym stanie pandemii zdecydowali się na pozostanie w domu oraz uruchomienie od 1 marca 2021 r. Dziennego Domu Seniora+ z 30 miejscami dla osób powyżej 60 roku życia, który cieszył się sporym zainteresowaniem.

Istotną trudnością trapiącą funkcjonowanie MOPS, nie wynikającą jednak stricte ze specyfiki okresu pandemii, jest zapewnienie ciągłości zatrudnienia psychologa i możliwość stałego zabezpieczenia potrzeb klientów w tym zakresie. Pomimo ogłaszanych przez MOPS naborów wystąpiły nawet kilkumiesięczne przerwy w jego zatrudnieniu. W zbadanych przypadkach stwierdzono jednak, że w sytuacjach wakatu na stanowisku psychologa, specjalistyczną pomoc potrzebującym w tym zakresie zagwarantowały inne placówki funkcjonujące na terenie Miasta.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19

1.1. Formy wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności

Opis stanu
faktycznego

Osoby i rodziny przeżywające trudności zamieszkujące teren Miasta Nowa Sól, w latach 2019 – 2022 (I półrocze), mogły skorzystać z następujących form wsparcia zapewnianych przez MOPS:

- a) porad psychologicznych, w tym terapii i mediacji, udzielono łącznie 528, tj. odpowiednio: 198; 61; 180 oraz 89 porad. Ustalono, że w okresie od 1 września 2020 r. do 6 czerwca 2021 r. oraz w styczniu 2022 r. MOPS nie zatrudnił psychologa, o czym szerzej w pkt 1.8 wystąpienia pokontrolnego⁶;

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Ponadto MOPS kieruje klientów do dostępnych na terenie miasta placówek poradnictwa specjalistycznego: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Stowarzyszenia Civis sum, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciwdziałania Narkomanii, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób z

- b) poradnictwa socjalnego – w ramach pracy socjalnej z rodziną udzielano łącznie 3015 porad; odpowiednio: 955; 859; 855 oraz 345, tj. szeroko rozumianego poradnictwa z elementami poradnictwa rodzinnego, zdrowotnego, pedagogicznego i prawnego. W ramach realizowanej pracy socjalnej zawarto odpowiednio: 52; 31; 40 oraz 11 kontraktów socjalnych;
- c) usług czterech asystentów rodziny, którzy udzielili wsparcia odpowiednio: 58; 49; 46 oraz 43 rodzinom;
- d) asystenci rodziny i pracownicy socjalni kierowali podopiecznych na warsztaty podnoszące kompetencje rodzicielskie, odbywające się jeden lub dwa razy do roku, realizowane w Stowarzyszeniu „Relacja” oraz na zajęcia ze „Szkoły dla Rodziców” realizowanej przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, gdzie zawiązały się nieformalne grupy wsparcia⁷;
- e) w roku 2019 oraz w 2020 udzielono po jednej specjalistycznej usłudze opiekuńczej - skorzystało 1 dziecko (wpłynęło po jednym wniosku) w wymiarze 38 godzin w 2019 r. oraz 53 godziny w 2020 r.;
- f) w placówkach wsparcia dziennego pomocy udzielono odpowiednio: 6; 6; 4 oraz 4 osobom/rodzinom, przy czym to Miasto zleca prowadzenie placówek wsparcia dziennego czterem podmiotom⁸;
- g) wystąpiły odpowiednio: 10; 3; 3 oraz 2 przypadki interwencji kryzysowej;
- h) MOPS obowiązywały umowy z pięcioma całodobowymi schroniskami dla osób doświadczających różnorodnych trudności z łączną liczbą miejsc 179⁹. Na podstawie zawartych umów placówki zapewniały 1-2 miejsca dla klientów MOPS, z możliwością ich ewentualnego zwiększenia. Na terenie Nowej Soli funkcjonuje również Noclegownia Miejska, która dysponowała 34 miejscami¹⁰;
- i) w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu* zapewniono posiłek w formie:
- zasiłek celowy na zakup żywności dla odpowiednio: 443; 491; 367 i 272 osób;
  - posiłek dla dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole dla: 71; 67; 61 i 31 osób;
  - posiłek dla uczniów do ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej: 112; 96; 99 oraz 65 osób;
  - posiłek dla pozostałych osób otrzymujących pomoc (osoby dorosłe): 199; 126; 142 oraz 91 osób;
  - dożywianie, bez wywiadu, na podstawie listy dyrektorskiej: 31; 17; 11 i 6 osób.

---

problemem alkoholowym i ich rodzin, Ośrodek Profilaktyki i Pomocy Psychiatrycznej Relacja, Poradnia Psychologiczna dla dzieci i młodzieży, Stowarzyszenia Relacja.

⁷ W 2019 r. i 2022 r. (I półr.) warsztaty odbyły się po jednym razie, w pozostałych latach po dwa razy. Warsztaty odbyły się w pięcioosobowych grupach (wszystkie osoby były klientami Ośrodka).

⁸ W latach 2019-2020 placówki dysponowały 143 miejscami, a w 2021-2022 (I pół.) – 85 miejscami. Świetlica wychowawczo – opiekuńcza „Perelki” – prowadzona przez PCK Oddział Rejonowy w Nowej Soli; świetlica wychowawczo – opiekuńcza – prowadzona przez Stowarzyszenie Romów w Nowej Soli, świetlica wychowawczo – opiekuńcza – prowadzona przez Nowosolską Spółdzielnię Mieszkaniową w Nowej Soli, świetlica wychowawczo – opiekuńcza – prowadzona przez Ośrodek Szkolenia i Wychowania w Nowej Soli.

⁹ TPBA Koło w Świdnicy w Schronisku nr 2 dla Kobiet oraz osób wymagających usług opiekuńczych dysponuje 18 miejscami dla osób niepełnosprawnych wymagających usług opiekuńczych oraz 46 miejscami dla kobiet; Stowarzyszenie Monar Schronisko dla osób bezdomnych MARKOT Lutyńka 19, 65-131 Wymiarki dysponuje 30 miejscami; Chrześcijańska Fundacja Rozwoju Osobistego Rondo ul. Jaskółca 4/6 65-001 Zielona Góra – Schronisko dla osób bezdomnych i osób w trudnej sytuacji życiowej ul. Malczewskiego 27 Zielona Góra dysponuje 20 miejscami; Schronisko Samopomocowe wsparcia Dom Wspólnoty BaćArka w Krzywej, ul. Krzywa 1 dysponowało 35 miejscami; Schronisko Samopomocowe Dom Wspólnoty w Chynowie ul. Truskawkowa 16; 65-129 Zielona Góra dysponowało 30 miejscami.

¹⁰ W placówce do dyspozycji osób bezdomnych jest kuchnia, lodówka, pralka automatyczna, telewizor, szafy, stoły, krzesła, prysznic oraz toalety. Osoby bezdomne mogą korzystać ze środków czystości zabezpieczanych przez placówkę.

- j) dzienny dom pomocy, tj. Dzienny Dom „Senior+” funkcjonuje w strukturach MOPS od 1 marca 2021 r.¹¹ Dom przygotowany jest dla 30 osób i dostosowany do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami. Ze świadczeń Domu mogą korzystać osoby w wieku 60 lat i więcej, zamieszkałe na terenie Miasta Nowa Sól, nieaktywne zawodowo. Zasady funkcjonowania placówki uregulowano w regulaminie Dziennego Domu Senior +, zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora z dnia 25.02.2022 r.¹² oraz Uchwale Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 30 grudnia 2022 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt uczestników w ośrodku wsparcia Dzienny Dom Senior + w Nowej Soli¹³;

(akta kontroli str. 8-10, 14-21, 22)

W okresie pandemii COVID-19 MOPS realizował zadanie pn. *Program „Wspieraj Seniora”*. Program dotyczył udzielania pomocy seniorom 70+, którzy w obowiązującym stanie pandemii zdecydowali się na pozostanie w domu, dzięki czemu minimalizowali ryzyko zakażenia się koronawirusem. Pomoc polegała na organizacji i realizacji usługi wsparcia polegającej na dostarczeniu zakupów, o którym szerzej w pkt 1.10. oraz 2.13. wystąpienia pokontrolnego.

Na temat rozpoznanych problemów społecznych i diagnozy wynikającej z analizy potrzeb w Nowej Soli, MOPS wypowiadał się w *Sprawozdaniu z działalności MOPS* za każdy rok (tzw. potrzeby w zakresie pomocy społecznej), o których szerzej w pkt 1.4. wystąpienia pokontrolnego.

MOPS nie zapewniał bądź nie prowadził:

- a) mieszkań chronionych, niemniej na terenie Nowej Soli funkcjonuje mieszkanie chronione prowadzone przez Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomóż nie będę sam”. Jest to mieszkanie wspomagane dla 4 osób oraz pokój wytchnienia dla 2 osób;

Dyrektor MOPS wyjaśnił: *do tej pory do ośrodka nie wpłynął ani jeden wniosek o zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym, jednak kierownictwo MOPS widzi potrzebę utworzenia w przyszłości na terenie miasta mieszkań chronionych. Obserujemy, iż systematycznie wzrasta liczba niepełnosprawnych dzieci (w tym m.in. ze spektrum autyzmu). Utworzenie mieszkań chronionych umożliwiłoby osobom niepełnosprawnym dłuższe pozostanie w środowisku lokalnym i dało szansę na uniknięcie w przyszłości umieszczania w DPS. MOPS zrealizował kilka spotkań z przedstawicielami Urzędu Miejskiego (...), niestety nie jest to prosty proces, ponieważ brakuje wolnych lokali mieszkalnych;*

- b) telefonu interwencyjnego, natomiast Ośrodek informował o ogólnodostępnych numerach telefonów zaufania poprzez zamieszczanie informacji na stronie Ośrodka, propagowanie ulotek informacyjnych oraz w kontaktach z bezpośrednich z klientami. Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora, w czasie pandemii pracownicy przyjmowali zgłoszenia telefonicznie, drogą elektroniczną w godzinach pracy Ośrodka. Ponadto w okresie od 19.03.2020 r. do 31.05.2020 r. pracownicy ośrodka pełnili dyżury telefoniczne w godzinach od 15.00-19.00 dla osób starszych wymagających pomocy oraz dla osób pozostających w kwarantannie wymagających pomocy żywnościowej w ramach Programu Wspieraj Seniora, o którym wyżej. Pracownicy informowali również o telefonicznym Centrum Wsparcia udzielającym całodobowej pomocy osobom

¹¹ Placówka została otwarta po przeprowadzonym naborze w dniu 29 marca 2021 r. DDS ma swoją siedzibę przy ul. Kasprowicza 12 i jest czynny od poniedziałku do piątku, w godz. od 8.00 do 16.00.

¹² Nr OA.0012.4.2021.

¹³ Nr XXXVI/307/20.

znajdującym się w stanie kryzysu psychicznego poprzez telefon, czat i email działający przez 24 godziny na dobę 7 dni w tygodniu;

- c) Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie¹⁴ prowadzi Miasto. W punkcie prowadzone jest wsparcie psychologiczne dotyczące przemocy, porady prawne i mediacje rodzinne, porady psychologiczne dla dzieci i rodziców oraz konsultacje psychologiczne dotyczące zachowań samobójczych¹⁵;
- d) Ośrodek nie udzielał wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie rodzin wspierających (art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹⁶) z uwagi na brak wniosków zainteresowanych w tym zakresie;
- e) radca prawny zatrudniony w MOPS nie udzielał porad prawnych klientom Ośrodka. Dyrektor MOPS wyjaśnił, że *radca prawny jest zatrudniony tylko na ¼ etatu na potrzeby Ośrodka i pracowników zatrudnianych w jednostce (...). W razie potrzeby pracownicy socjalni mogą skonsultować problemową sytuację klienta z radcą i udzielić odpowiednich wskazówek lub podjąć pewne działania wspierające rodzinę w rozwiązaniu problemu. Ponadto klienci MOPS kierowani są do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, gdzie prowadzony jest punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Punkt prowadzi Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej „CIVIS SUM” w Zielonej Górze. Porady prawne udzielane są przez radców prawnych i adwokatów.*

MOPS nie widzi potrzeby zwiększania etatu radcy prawnego. Finansowanie dodatkowo dyżuru radcy prawnego byłoby nieekonomiczne, w sytuacji gdy klienci mają możliwość skorzystania z bezpłatnej porady prawnej na terenie miasta.

(akta kontroli str. 8, 14-21, 39-41)

Dyrektor w złożonych wyjaśnieniach nie zdiagnozował niezbędnych dodatkowych zasobów, którymi powinno dysponować Miasto celem pełnej realizacji zadań na rzecz pomocy i wsparcia osób i rodzin. W jego ocenie funkcjonujące na terenie Miasta instytucje w swych ofertach i działalności uzupełniają się oferując szerokie wsparcie dla mieszkańców będących w potrzebie.

(akta kontroli str. 40)

¹⁴ Przy ul. Jaracza 1 czynny od poniedziałku do piątku w godz. 15 – 18.

¹⁵ W miesiącu wrześniu 2019 r. asystenci rodziny zorganizowali dla rodzin objętych wsparciem Festyn Rodzinny o tematyce zdrowego odżywiania. Zabawa odbyła się w Parku Krasnala. Rodzice z dziećmi uczestniczyli w różnych formach zabawy – sportowych, edukacyjnych i muzycznych. Celem festynu były m.in.: integracja rodzin przeżywających trudności w zakresie opiekuńczo – wychowawczym, motywacja do spędzania czasu z dziećmi na świeżym powietrzu, poszerzenie wiedzy o zdrowym odżywianiu, motywacja do zdrowego stylu życia, a także pogłębienie relacji na linii asystent rodziny – podopieczny.

W latach 2019-2020 r. asystenci rodziny prowadzili bezpłatne korepetycje dla dzieci, które przejawiały trudności w nauce. Zdolni wolontariusze ze szkół średnich i ostatnich klas szkół podstawowych uczyły młodsze dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. W korepetycjach uczestniczyło 20 podopiecznych wspieranych przez 20 wolontariuszy. Małoletni nawiązali pozytywne relacje, a efekty pracy były zauważalne po otrzymywanych ocenach. Z powodu COVID -19 korepetycje zostały wstrzymane, jednak planowane jest wznowienie działań od października 2022 r. Pedagodzy szkół na terenie miasta zgłaszali potrzebę kontynuacji tych działań.

W miesiącu marcu 2020 r. asystenci rodziny zorganizowali dla rodzin objętych wsparciem Bal Karnawałowy. Zabawa odbyła się w auli udostępnionej przez Dyрекcję Szkoły Podstawowej Nr 1 w Nowej Soli. Bal miał na celu: integrację rodziców z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, motywację do wspólnego spędzania czasu z dziećmi, a także pogłębienie relacji na linii asystent rodziny – podopieczny. Podczas zabawy dzieci brały udział w zabawach tanecznych, edukacyjnych, muzycznych.

¹⁶ Dz.U. z 2022 r. poz. 447, ze zm.

1.2. Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych

W okresie objętym kontrolą, obowiązywała Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowa Sól na lata 2014 – 2020¹⁷. W Strategii uwzględniono zagadnienia dotyczące zapewnienia wsparcia osobom i rodzinom przeżywającym trudności oraz dotyczące pomocy dzieciom z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Nie ujęto natomiast szczególnych uwarunkowań wynikających z pandemii.

Jako cele strategiczne wymieniono: opieka nad dzieckiem i rodziną; wsparcie dla osób starszych i niepełnosprawnych; pomoc osobom zaburzonym i chorym psychicznie oraz niepełnosprawnym intelektualnie; pomoc osobom bezdomnym; profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień; przeciwdziałanie przemocy w rodzinie¹⁸. W Strategii zapisano, że *niniejszy dokument jest schematem, w który wpisują się działania wszystkich uczestników życia społecznego w Nowej Soli, w tym MOPS.*

Od 2021 r. w Mieście Nowa Sól brak jest aktualnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Dyrektor MOPS wyjaśnił, że jeszcze we wrześniu 2020 r. Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego rozpoczął prace związane z przygotowaniem nowej Strategii.

(akta kontroli str. 25)

Prezydent Miasta poinformował m.in., że *w celu przygotowania do podjęcia prac nad dokumentem pracownicy UM i MOPS w Nowej Soli przystąpili do udziału w projekcie Strategor, którego celem było opracowanie narzędzia do programowania strategicznego w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na poziomie lokalnym dla jednostek samorządu terytorialnego, rekomendowanego przez MRiPS. Projekt stanowi wsparcie w procesie wyznaczania kierunków w lokalnej polityce społecznej poprzez pomoc w opracowaniu poprawnej pod względem metodologicznym strategii służącej rozwiązywaniu problemów społecznych. We wrześniu 2020 r. Wydział Spraw Społecznych UM rozpoczął prace związane z przygotowaniem Strategii na kolejne lata. W czerwcu 2021 r. i lutym 2022 r. podpisano dwie umowy na: usługę realizacji pogłębionej diagnozy w mieście oraz przeprowadzenie procesu budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych i opracowanie dokumentu Strategii.*

W wyniku pandemii w latach 2020-2021 działania związane z powstaniem Strategii były utrudnione. Ograniczenia związane z pandemią uniemożliwiły przeprowadzenie wywiadów niezbędnych do sporządzenia profesjonalnej diagnozy sytuacji społecznej. Zgodnie z zapisami umowy do 15 listopada 2022 r. zostanie opracowany dokument

¹⁷ Przyjęta uchwałą nr LIII/400/14 z dnia 31 stycznia 2014 r., dostępna na: <http://mopsnowasol.pl/wp-content/uploads/2021/11/Strategia-Rozwazywania-Problemo%CC%81w-Spolecznych-2014-2020.pdf>

¹⁸ W ramach określonych celów sformułowano zadania do realizacji przez jednostki miejskie, w tym MOPS. Należał do nich m.in.: praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym w różnorodnych formach; udzielanie przez pracowników socjalnych MOPS wsparcia osobom chorym i niepełnosprawnym w zakresie: a. pomocy w ustaleniu stopnia niepełnosprawności, b. pomocy w uzyskaniu świadczeń z pomocy społecznej, c. ułatwiania kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielania pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej d. inicjowania kontaktów rodzinnych, podejmowania działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, e. zapewnienia osobom uprawnionym, usług w ramach pielęgniarstwa opieki środowiskowej, f. podnoszenia świadomości społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, rozpowszechnianie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki, wnioskowanie przez pracowników socjalnych o udzielenie pomocy materialnej, finansowej lub rzeczowej dla osób bezdomnych, wynikającej z zapisów ustawy o pomocy społecznej. Pracownicy socjalni prowadząc pracę socjalną z osobami bezrobotnymi, ściśle współpracują z PUP oraz innymi instytucjami działającymi w obszarze zatrudnienia. Zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia dokonuje się poprzez odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania pracy, pomoc w znalezieniu ofert pracy.

w postaci Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowa Sól z horyzontem czasowym do 2027 r., który po przeprowadzeniu konsultacji społecznych, zostanie poddany pod obrady Rady Miejskiej.

Zapytany o sposób realizacji polityki społecznej w Mieście w sytuacji braku kluczowego dokumentu jakim jest Strategia, Prezydent Miasta wyjaśnił, że polityka społeczna realizowana jest na podstawie innych obowiązujących Programów oraz przepisów prawa powszechnie obowiązującego.

(akta kontroli str. 44-45)

Z realizacji Strategii nie sporządzano sprawozdania. W sprawie realizacji Strategii Prezydent Miasta poinformował, że *we współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie miasta udało się zrealizować większość zawartych w Strategii zadań. Startegia była dokumentem wyznaczającym cele strategiczne, cele szczegółowe oraz zadania. Nie zawarto w niej wskaźników realizacji celów, co uniemożliwia precyzyjne sprawdzenie stopnia realizacji celów. Biorąc pod uwagę główne założenia Strategii zaplanowane w niej cele zostały osiągnięte.*

(akta kontroli str. 47-48)

W Strategii brak było bezpośrednich odniesień do koordynacji i monitorowania realizacji Strategii. Prezydent Miasta poinformował, że *podmiotem koordynującym wdrażanie Strategii był MOPS, natomiast realizacja poszczególnych celów wymagała uczestnictwa wszystkich podmiotów realizujących zadania z zakresu polityki społecznej. Uznać można, że monitorowanie SRPS odbywało się na bieżąco w oparciu o prowadzoną przez MOPS pracę i sprawozdawczość. Corocznie Dyrektor MOPS składał sprawozdanie z działalności Ośrodka, w którym informował Prezydenta Miasta oraz Radę Miasta o stanie realizowanych przez MOPS działań.*

(akta kontroli str. 47-48)

1.3. Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W Nowej Soli obowiązuje uchwalony w dniu 30 grudnia 2020 r. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024¹⁹.

W Programie wyznaczono m.in. następujące cele: zminimalizowanie zjawiska przemocy w rodzinie; zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie; zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla ofiar przemocy; zwiększenie świadomości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie; zwiększenie poziomu kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskazano trzy podstawowe zadania Programu wraz z szczegółowym określeniem działań w ramach każdego z nich, których realizatorem miał być m.in. MOPS oraz Zespół Interdyscyplinarny (dalej: ZI), tj.:

- a) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- b) realizacja działań na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w ośrodkach wsparcia.

¹⁹ Uchwała Nr XXXVI/306/20; <http://mopsnowasol.pl/wp-content/uploads/2021/11/Gminny-Program-Przemocy-2021-2024.pdf>. Wcześniej obowiązywał Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Nowa Sól na lata 2027-2020.

Przyjęto, że monitorowanie Programu będzie dokonywane raz w roku poprzez analizę określonych wskaźników, w oparciu o dane uzyskane z instytucji i organizacji pozarządowych zaangażowanych w zadanie – na podstawie sprawozdania sporządzanego w terminie do dnia 15 marca każdego roku.

Zespół Interdyscyplinarny sprawozdanie za 2021 r. sporządził terminowo, tj. 15 lutego 2022 r. W dokumencie wykazano wszystkie wymagane dane, w tym potwierdzono realizację wszystkich przypisanych Zespołowi zadań. Między innymi porównawczo przedstawiono dane dotyczące prowadzonych procedur „Niebieskich Kart” (dalej: NK) w odniesieniu do lat 2017-2021, o czym również w pkt 2.12 wystąpienia pokontrolnego. Zespół podkreślił, że jeden z jego członków, reprezentujący oświatę, ukończył szkolenie zorganizowane przez Oficynę Profilaktyczną „Seksting dzieci i młodzieży. Funkcjonalność KRPA i ZI z naciskiem na przeciwdziałanie uzależnieniom od alkoholu, środków psychoaktywnych i przemocy w środowisku lokalnym i szkolnym. Problem uzależnień i przemocy w dobie pandemii SARS-CoV-2”.

Informacje na temat realizowanej pomocy w związku ze stwierdzonymi zjawiskami przemocy w rodzinie Ośrodek przedstawiał w corocznym *Sprawozdaniu z działalności MOPS*, a Zespół Interdyscyplinarny w sprawozdaniu z działalności Zespołu.

(akta kontroli str. 50-159, 260-266)

1.4. Rozeznanie problemów społecznych i analiza potrzeb

Każdego roku MOPS dokonywał rozpoznania problemów społecznych i analizy potrzeb w Mieście, w tym również w okresie pandemii, co było zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej²⁰. Wyrazem diagnozy były formułowane w *Sprawozdaniu z działalności MOPS* za każdy rok, przedstawianym Radzie Gminy, tzw. potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

Zdiagnozowane potrzeby dotyczyły w szczególności:

- ✓ zatrudnienia w MOPS psychologa (sprawozdanie za 2020 r.);
- ✓ zorganizowania na terenie Miasta domu dziennego pobytu dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych (sprawozdanie za 2019 r. – dom uruchomiony w 2021 r.);
- ✓ sukcesywnego zwiększania środków finansowych przeznaczanych na finansowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania świadczeniobiorców MOPS – osób niepełnosprawnych (2019-2021);
- ✓ rozwijania oferty wsparcia osób zależnych – kontynuowanie i poszerzanie usług w ramach Programów Asystent osoby niepełnosprawnej oraz Opieki wytchnieniowej (2021);
- ✓ zwiększania środków finansowych przeznaczonych na opłacanie kosztów pobytu osób starszych i niepełnosprawnych w Domach Pomocy Społecznej (2019-2021);
- ✓ zwiększanie środków finansowych przeznaczonych na finansowanie wsparcia udzielanego dzieciom z dysfunkcjami w ramach Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka oraz w ramach zajęć rewalidacyjnych (2019);
- ✓ propagowania idei wolontariatu w mieście, wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych (2019-2021);
- ✓ kontynuowania działań w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz współfinansowanie pobytu dzieci z rodzin przeżywających trudności w pieczy zastępczej (2021).

---

²⁰ Dz.U. z 2022 r. poz. 1700, ze zm.

Dodatkowo, w sprawozdaniach za 2020 r. i 2021 r. wykazano realizację Programu „Wspieraj Seniora”, o którym szerzej w pkt 1.10. oraz 2.13. wystąpienia pokontrolnego. Ponadto, osoby lub rodziny objęte obowiązkową kwarantanną w związku z zakażeniem COVID-19, nie posiadające wsparcia rodziny lub znajomych, otrzymały pomoc MOPS w załatwieniu spraw urzędowych, zakupie i dostarczeniu niezbędnych artykułów żywnościowych, leków i środków czystości do czasu zakończenia kwarantanny. Wsparcie takie pracownicy Ośrodka realizowali wspólnie z funkcjonariuszami Straży Miejskiej oraz wolontariuszami. Dostarczono odpowiednio: 50 i 8 paczek z niezbędnymi artykułami żywnościowymi dla osób i rodzin przebywających w obowiązkowej kwarantannie. Pracownicy socjalni otrzymali odpowiednio: 138 i 36 zgłoszeń w tego rodzaju sprawach.

(akta kontroli str. 50-159)

Celem zapewnienia stwierdzonych potrzeb realizowano w Nowej Soli m.in. programy przewidujące różnorakie formy wsparcia²¹, tj.: *Pomoc gminy w zakresie dożywiania na lata 2019-2023; Lokalny Program Osłonowy dla mieszkańców Gminy Nowa Sól – Miasto, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych; Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól – Miasto na lata 2020-2022 oraz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024. Realizowano również Regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Nowa Sól - Miasto²². O realizowanych przez MOPS programach również w pkt 1.10. wystąpienia pokontrolnego.*

(akta kontroli str. 50-159, 160)

1.5. Zasoby pomocy społecznej gminy

Gmina dysponowała następującymi zasobami pomocy społecznej (zasoby instytucjonalne oraz organizacje pozarządowe):

- ✓ Środowiskowe Dom Samopomocy z 30 miejscami – w okresie 2019-2021 skorzystało odpowiednio: 29; 27; 25 osób;
- ✓ Dzielne Domy Samopomocy (Senior+) z 30 miejscami utworzony w 2021 r. – skorzystało 41 osób;
- ✓ Noclegownia z 34 miejscami – skorzystało odpowiednio: 84; 42; 49 osób;
- ✓ Placówki specjalistycznego poradnictwa (powiatowe) – skorzystało odpowiednio: 536; 130; 137 osób;
- ✓ Placówki wsparcia dziennego z odpowiednio: 155; 137 i 143 miejscami – skorzystało: 78; 65; 56 osob;
- ✓ Warsztaty terapii zajęciowej – skorzystało: 60; 65; 65 osób;
- ✓ W 2020 r. funkcjonowało 10, a w 2021 r. - 18 organizacji pozarządowych w obszarze włączenia społecznego działających na terenie Miasta (w 2019 r. brak takich organizacji)²³.

(akta kontroli str. 161-175)

Dyrektor MOPS podkreślił, że funkcjonujące na terenie miasta podmioty i instytucje poprzez swą ofertę i działalność zapewnią szerokie wsparcie potrzebującym.

²¹ <http://mopsnowasol.pl/strategie-i-programy/programy-profilaktyczne/>

²² Regulamin, dzięki któremu dzieci i młodzież ucząca się z rodzin o niskich dochodach może ubiegać się o dodatkowe wsparcie finansowe związane z ponoszonymi kosztami edukacyjnymi.

²³ <http://mopsnowasol.pl/wp-content/uploads/2021/11/OZPS-za-2020.pdf>

Dyrektor nie wskazał na dodatkowe zasoby, którymi powinno dysponować miasto celem pełnej realizacji zadań na rzecz pomocy i wsparcia osób i rodzin.

(akta kontroli str. 40)

1.6. Trudności w realizacji zadań w zakresie pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w związku z pandemią COVID-19

Dyrektor MOPS wyjaśnił, że nie nastąpiły zasadnicze zmiany w zakresie celów i zadań Ośrodka w obszarze wsparcia i pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w związku z zaistnieniem pandemii. Dodatkowo jednakże realizowano program *Wspieraj Seniora* polegającego na przyznaniu usług wsparcia osobom starszym, o którym szerzej w pkt 1.10. oraz 2.13.

Odnośnie trudności w realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom będącym w sytuacji kryzysowej Dyrektor MOPS wyjaśnił, że *większe trudności nie wystąpiły*, a te które miały miejsce wynikały z ograniczenia w dostępie do poradnictwa specjalistycznego oraz formy przeprowadzania wywiadów środowiskowych (zmiana na kontakt telefoniczny). Dyrektor MOPS podkreślił, że *największą trudnością w realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom będącym w sytuacji kryzysowej w pandemii i nie tylko, jest współpraca z jednostkami służby zdrowia. Pracownicy służby zdrowia nie chcą udzielać informacji dotyczących stanu zdrowia podopiecznych, zasłaniając się tajemnicą zawodową (pomimo tego, że ustawa o pomocy społecznej od dawna reguluje tę kwestię w art. 105 ust 1). Dyspozytorzy pogotowia ratunkowego odmawiają wysłania karetki na zgłoszenie pracownika socjalnego. Pomimo zaproszeń na spotkanie dotyczące funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lekarze działający w rodzinie nie pojawiają się w Ośrodku, ani nawet nie informują o powodach nieobecności. I dalej, kadra zarządzająca kilkakrotnie poruszała temat problemu współpracy z instytucjami służby zdrowia na spotkaniach z dyrekcją szpitala w Urzędzie Miasta i Starostwie, jednak rozmowy te nie przyniosły rezultatu. Korespondowanie z lekarzami rodzinnymi lub specjalistami z różnych placówek nie przynosi efektów.*

(akta kontroli str. 29-30)

1.7. Organizacja pracy MOPS w okresie pandemii COVID-19

W celu przeciwdziałania i zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby COVID-19 Dyrektor Zarządzeniem z 24 marca 2020 r.²⁴ wdrożył w MOPS nowe działania organizacyjne oraz regulamin pracy zdalnej.

Przyjęte rozwiązania organizacyjne dotyczyły w szczególności:

- ✓ maksymalnego ograniczenia bezpośredniej obsługi na rzecz zdalnej (droga elektroniczna, telefon – określono sposób weryfikacji rozmówcy), podobnie w kontaktach między pracownikami; w razie braku takiej możliwości – sprawę należało załatwić za pośrednictwem specjalnej skrzynki umiejscowionej przed drzwiami wejściowymi MOPS;
- ✓ pracownicy socjalni – przechodzą w tryb interwencyjny (priorytet mają sprawy dotyczące sytuacji zagrożenia zdrowia i życia klienta);
- ✓ przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania należy maksymalnie ograniczyć na rzecz obsługi zdalnej; natomiast aktualizacje wywiadów środowiskowych – w oparciu o dokumenty pozyskane drogą elektroniczną oraz w miarę możliwości o oświadczenia;
- ✓ telefoniczny monitoring w szczególności środowiska osób starszych i samotnych korzystających z pomocy społecznej;

---

²⁴ Nr OA.0012.3.2020.

- ✓ informowanie członków rodziny o konieczności wsparcia przez nią osoby tego wymagającej;
- ✓ spotkania grupowe zostają zawieszane;
- ✓ ustalono tryb postępowania w przypadku wystąpienia u pracownika objawów zarażenia wirusem;
- ✓ stosowania maksymalnej odległości, dezynfekcji, rękawic ochronnych.

Regulamin pracy zdalnej określał warunki dopuszczalności pracy zdalnej, tj. po otrzymaniu od pracodawcy polecenia wykonywania pracy zdalnej (w formie papiernej lub elektronicznej). Pracownik był zobowiązany na każde wezwanie pracodawcy przerwać wykonywanie pracy zdalnej i stawić się w siedzibie MOPS celem jej dalszego wykonywania w zakładzie pracy. Regulamin wskazywał również m.in. prawa i obowiązki pracodawcy i pracownika oraz zasady ochrony danych osobowych.

(akta kontroli str. 176-184)

Stwierdzono, że w latach 2020 – 2022 (15.06) polecenie pracy zdalnej otrzymało odpowiednio: 44; 7 i 2 ogółu pracowników MOPS, w tym: 17 pracowników socjalnych i czterech asystentów (2020 r.) oraz dwóch pracowników socjalnych i jeden asystent rodziny (2021 r.). W 2020 r. praca zdalna wykonywana była w podziale na dwie grupy, tak by zapewnić obecność w Ośrodku jednej z grup. Pracownicy socjalni jednej z grup pracowali w 2020 r. maksymalnie 16 dni w formie zdalnej, a drugiej – do 12 dni.

W okresie pandemii nie zmieniły się godziny urzędowania MOPS, tj. nadal funkcjonował od 7.30 do 15.30. Po godzinach urzędowania wyznaczeni pracownicy dyżurowali pod telefonem.

(akta kontroli str. 185)

W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 w MOPS podjęto również następujące działania:

- ✓ pracownicy zostali zaopatrzeni w przyłbice, maseczki, rękawiczki jednorazowe oraz płyny dezynfekujące²⁵;
- ✓ stanowiska pracy pracowników obsługujących bezpośrednio petentów zostały wyposażone w pleksy ochronne;
- ✓ pracownicy nadzorowali, aby nie było dużej liczby osób przebywających równocześnie na korytarzach poszczególnych pięter, aby osoby wchodzące zdezynfekowały ręce i zakładały maseczki;
- ✓ na terenie Ośrodka rozmieszczono plakaty i ulotki informujące jak skutecznie myć ręce, jak prawidłowo założyć i zdjąć maseczkę i gdzie należy się zgłosić w razie podejrzenia zarażenia wirusem SARS-CoV-2. W późniejszym czasie także informacje zachęcające do darmowych szczepień;
- ✓ w marcu 2020 r. wystosowano pismo do firmy sprzątającej o codzienną bezwzględna dezynfekcję stanowisk pracy, klamek i poręczy w budynku.

Praktykowano odmienne formy obsługi interesantów.

- ✓ przy drzwiach wejściowych zainstalowano dzwonki bezprzewodowe do poszczególnych działów. Pracownik dyżurny schodził do klienta rozmawiał

²⁵ W każdym pomieszczeniu pracowniczym dostępny był dozownik z płynem dezynfekującym dla pracowników oraz osobny dla petentów. Przy głównym wejściu, w przedsionku MOPS zamontowano dozownik bezdotykowy z płynem dezynfekującym do rąk dostępny dla wszystkich wchodzących do budynku osób.

- przez przeszklenie, przyjmował wnioski, udzielał informacji, umawiał się na wywiad telefoniczny lub sprowadzał właściwego pracownika merytorycznego;
- ✓ na parterze dostępny był pracownik dyżurujący, który udzielał informacji lub dzwonił po pracownika merytorycznego, właściwego działu;
  - ✓ pracownicy socjalni wywiady środowiskowe przeprowadzali przez telefon. W sytuacjach interwencyjnych, z zachowaniem środków bezpieczeństwa, wychodzili w teren w celu kontroli sytuacji w jakiej znalazła się rodzina przeżywająca trudności (np. przy otwartych drzwiach do mieszkania pracownik pozostawał na klatce schodowej, lub wizytując mieszkanie był odpowiednio zabezpieczony i zachowywał dystans od domowników).

Według oświadczenia Zastępcy Dyrektora, o *przyjętych rozwiązaniach oraz ewentualnych zmianach interesanci informowani byli telefonicznie, za pośrednictwem informacji wywieszanej w widocznych miejscach na drzwiach budynku oraz na stronie internetowej Ośrodka, niekiedy w prasie lokalnej.*

(akta kontroli str. 19)

W celu popularyzowania wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy w związku z problemami rodzin spowodowanymi pandemią, według oświadczenia Zastępcy Dyrektora, *pracownicy socjalni przekazywali zainteresowanym informacje o formach pomocy dostępnych w MOPS oraz innych instytucjach świadczących wsparcie na terenie miasta, powiatu czy województwa poprzez kontakt bezpośredni, telefoniczny, drogą elektroniczną lub poprzez ulotki informacyjne. Ponadto informacje o możliwościach uzyskania pomocy oraz dostępnych formach wsparcia udostępniane były na stronie internetowej. Dodatkowo informacje o realizowaniu przez Ośrodek programów wspierających umieszczone były na tablicach informacyjnych znajdujących się w widocznym miejscu w siedzibie Ośrodka oraz zamieszczane są w lokalnej prasie i telewizji.*

(akta kontroli str. 19)

1.8. Dostępność specjalistów

W latach 2019 – 2022 (I poł.) MOPS zatrudniał odpowiednio: 39 osób (37,75 etatu); 40 (38,75); 42 (40)²⁶ oraz 60 (58,75), z których pracownikami socjalnymi było: 18; 19; 21 oraz 21 osób, co było zgodne z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 186, 187-249)

W badanym okresie zatrudniano czasowo trzech psychologów (dwóch na ½ etatu i jednego na ¼ etatu). W 2020 r. w okresach: od 25 marca do 10 kwietnia; od 14 kwietnia do 17 kwietnia oraz od 20 kwietnia do 24 kwietnia psycholog otrzymał skierowanie do pracy zdalnej.

W okresie od 1 września 2020 r. do 6 czerwca 2021 r. oraz w styczniu 2022 r. MOPS nie zatrudniał psychologa.

(akta kontroli str. 187-249, 250-252, 253, 258)

Dyrektor MOPS pytany o sposób zapewnienia prawnictwa psychologicznego w okresach braku zatrudnienia psychologa wyjaśnił, że *klienci MOPS mogli korzystać z instytucji świadczących pomoc psychologiczną²⁷. Ponadto klienci Ośrodka mogli*

²⁶ Dane wykazano wg systematyki obowiązującej w odniesieniu do sporządzania sprawozdań MRPIPS-03 w Dziale I Zatrudnienie w Jednostkach Organizacyjnych Pomocy Społecznej (np. bez uwzględnienia osób przebywających na urlopie, np. macierzyńskim). Faktycznie, w 2019 r. MOPS zatrudniał 19 pracowników socjalnych.

²⁷ PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Poradnia dla Dzieci i Młodzieży „Relacja”; Stowarzyszenie „Relacja”; Ośrodek Pomocy Psychologicznej i Psychiatrycznej „Relacja”; Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla

liczyć na pomoc pracowników socjalnych, którzy w ramach pracy socjalnej udzielają poradnictwa zdrowotnego, rodzinnego i równego w miarę posiadanego doświadczenia i wiedzy.

(akta kontroli str. 38-39)

Ustalono, że w grudniu 2020 r. MOPS ogłosił konkurs na stanowisko psychologa, jednak nie został rozstrzygnięty. Według komisji konkursowej poziom kwalifikacji i doświadczenia zawodowego dwóch kandydatów nie gwarantował skutecznego wykonywania powierzonych obowiązków na oferowanym stanowisku.

Kolejną procedurę konkursową ogłoszono w maju 2021 r., która zakończyła się wyłonieniem i zatrudnieniem psychologa.

(akta kontroli str. 253, 254-257)

Analiza dokumentacji dotyczącej pięciu pracowników²⁸ pod kątem spełniania wymogów kwalifikacyjnych wykazała m.in., że:

- ✓ dwóch pracowników socjalnych posiadało wymagane kwalifikacje wynikające z art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;
- ✓ asystent rodziny spełniał wszystkie niezbędne warunki wymienione w art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ✓ zastępca dyrektora legitymizował się wymaganym stażem pracy w pomocy społecznej oraz posiadał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;
- ✓ psycholog spełniała wymóg, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów²⁹.

(akta kontroli str. 259)

1.9. Współpraca w realizacji zadań

W okresie pandemii COVID-19, MOPS realizując zadania z zakresu wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności współpracował z wieloma instytucjami³⁰.

W ramach współpracy podejmowane były m.in. działania profilaktyczne przeznaczone dla dzieci, polegające na realizowaniu autorskiego programu „Jezyk”, którego głównym celem było stworzenie dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych, w tym głównie zagrożonych przemocą, okazji do przeżywania pozytywnych doświadczeń społecznych oraz wzmocnienia ich poczucia własnej wartości i samooceny. Zajęcia prowadzone były metodą warsztatową z elementami arteterapii, muzykoterapii, bajkoterapii, filmoterapii i terapii poprzez zabawę³¹.

Ofiar Przemocy w Rodzinie; Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjno Stowarzyszenia Monar; Specjalistyczny Ośrodek Higieny i Terapii Psychicznej Spec-Med. NZOZ.

²⁸ Dokumentacji kadrowej dotyczącej: Zastępcy Dyrektora, psychologa, dwóch pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny.

²⁹ Dz.U. z 2019 poz. 1026.

³⁰ M.in.: z Sądem Rodzinnym, Zespołami Kuratorskimi, Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Szkołami. Ponadto Ośrodek kieruje osoby wymagające wsparcia do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni dla dzieci i młodzieży Relacja, Stowarzyszenia Relacja, Ośrodka Pomocy Psychologicznej i Psychiatrycznej Relacja, Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Ofiar Przemocy, Poradni Profilaktyczno-Konsultacyjnej Stowarzyszenia Monar, Specjalistycznego Ośrodka Higieny i Terapii Psychicznej Spec-Med. Ponadto z Urzędem Miasta, Powiatowym Urzędem Pracy, Komendą Powiatową Policji, Komendą Straży Miejskiej, Regionalnym Oddziałem PCK, Caritasem, Parafiami Kościoła Rzymsko-Katolickiego, ZHP oraz Stowarzyszeniem Nowosolska Paczka.

³¹ Program „Jezyk” finansowany był przez Gminę Nowa Sól – Miasto, w dwóch grupach: w młodszej i starszej. W 2019 r. do programu „Jezyk” Zespół kwalifikował dzieci w wieku 6-12 lat. Do uczestnictwa w programie w 2019 r. zostały zakwalifikowane dzieci z rodzin objętych wsparciem z MOPS, gdzie występuje problem: wychowawczy, uzależnień, przemocy. Zajęcia w 2020 r. odbywały się w okresie od lutego do marca (ze względu na sytuację

Celem zapewnienia bezpieczeństwa i udzielania wsparcia dzieciom dotkniętym lub zagrożonym przemocą w rodzinie pracownicy socjalni Zespołu ds. przemocy w MOPS współpracowali z PCPR w zakresie: udziału sprawców przemocy w programach korekcyjno-edukacyjnych; korzystania osób doznających przemocy domowej ze wsparcia psychologicznego; kwalifikowania dzieci i młodzież do projektu pn. „Szanuję nie hejtuję”, zorganizowanych przez PCPR.

Pracownicy socjalni Zespołu do spraw przemocy, współpracowali z kuratorami Wydziału Karnego oraz Wydziału Rodzinnego w sprawie rodzin zagrożonych występowaniem przemocy. Ponadto w sprawie małoletnich ZI w ramach posiedzenia w październiku 2021 r. zorganizował spotkanie z Sędzią Wydziału Rodzinnego oraz funkcjonariuszem KPP.

W wyniku współpracy z poradniami działającymi na rzecz poprawy sytuacji życiowej rodziny uczestniczyły one m.in. w: warsztatach podnoszących kompetencje rodzicielskie, na które kierowano rodziny, głównie objęte wsparciem asystenta rodziny, programach profilaktycznych m.in. CANDIS i Fred Goes Net w Stowarzyszeniu Relacja.

Współpracowano również z wolontariuszami stowarzyszenia „Nowosolska Paczka”, którzy wyprowadzali zwierzęta domowe lub dokonywali drobnych zakupów w okresie przebywania na kwarantannie rodziny objętej procedurą NK.

(akta kontroli str. 31-35)

1.10. Projekty socjalne i programy osłonowe

W MOPS realizowano następujące projekty socjalne i programy osłonowe³²:

- ✓ Pomoc gminy w zakresie dożywiania na lata 2019 – 2023³³;
- ✓ Lokalny Program Osłonowy dla mieszkańców Gminy Nowa Sól – Miasto, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych od dnia 1 października 2019 r. do dnia 31 grudnia 2026³⁴;
- ✓ Program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2021 i 2022³⁵;
- ✓ Program Opieka wytchnieniowa – edycja 2022³⁶.

Na skutek pandemii COVID-19, MOPS realizował rządowy Program „Wspieraj Seniora”, w okresie od października 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. Strategicznym celem programu było zapewnienie usługi wsparcia Seniorów, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydowali się na pozostanie w domu i nie byli w stanie np. poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby.

Efektem Programu było udzielenie wsparcia 25 (w 2020 r.) oraz 16 (w 2021 r.) seniorom. Szerzej na temat realizacji Programu „Wspieraj Seniora”, w tym poniesionych kosztów, w pkt 2.10. wystąpienia pokontrolnego.

---

epidemiczną). Ponownie uruchomiono zajęcia w wakacje „Letnie spotkania z Jeżykiem” a następnie od października do grudnia kontynuowano kolejną edycję programu „Jeżyk”. Łącznie w 2020r. w zajęciach wzięło udział 26 dzieci z rodzin zagrożonych przemocą.

³² <http://mopsnowasol.pl/strategie-i-programy/programy-profilaktyczne/>

³³ W 2019 r. zaplanowano 967,4 tys. zł – wykonanie 924,9 tys. zł; w 2020 r. plan 964,0 tys. zł – wykonanie 947,3 tys. zł, w 2021 r. zaplanowano 880,9 tys. zł – wykonanie 815,8 tys. zł, w 2022 (I pół) plan 1.273,0 tys. zł – wykonanie 427,6 tys. zł.

³⁴ W latach 2020-2022 (I pół) planowano 5,0 tys. zł – wykonanie; 0 zł.

³⁵ Zaplanowana wydatki (2021) 434,9 tys. zł – wykonanie 399,2 tys. zł, zaplanowane w I pół. 2022; 1.279,1 tys. zł – wykonanie 268,3 tys. zł.

³⁶ Zaplanowane wydatki 57,6 tys. zł – wykonanie 7,0 tys. zł.

1.11. Zespół interdyscyplinarny

Uchwałą z 28 kwietnia 2011 r.³⁷ Rada Miejska określiła tryb i sposób powołania i odwołania członków Zespołu Interdyscyplinarnego (dalej: ZI) oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania. Na podstawie zapisów uchwały MOPS w dniu 6 lipca 2011 r. zawarł z Miastem porozumienie o współpracy w ZI, a 26 października 2011 r. Prezydent Miasta powołał Zespół w skład, którego weszło osiem osób – przedstawiciele wymaganych instytucji (art. 9a ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), poza reprezentantem organizacji pozarządowej, który do dnia wszczęcia kontroli również nie uzupełniał składu Zespołu.

Prezydent Miasta poinformował, że (...) nie ma narzędzi prawnych zmuszających jakąkolwiek osobę fizyczną, w tym przedstawiciela organizacji pozarządowej do uczestnictwa w Zespole Interdyscyplinarnym. Kolejne działania w tym zakresie nie przynosiły rezultatu (...). Jendak, zarządzeniem Prezydenta Miasta z dnia 10 czerwca 2022 r. powołany został na członka Zespołu Interdyscyplinarnego przedstawiciel organizacji pozarządowej (Fundacji na rzecz Rodziny i Rozwoju Osobistego).

(akta kontroli str. 48-49, 267-271)

Szczegółowe zasady funkcjonowania Zespołu oraz grup roboczych zostały uregulowane w Regulaminie ZI ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie³⁸. Jako główne cele i zadania Zespołu wskazano m.in. podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku; otaczanie swoim działaniem środowisk, w których występuje przemoc; diagnozowania i monitorowanie zjawisk przemocy w rodzinie oraz podejmowania działań na rzecz zminimalizowania prawdopodobieństwa jej wystąpienia, podejmowanie działań profilaktycznych oraz interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych i in.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach ZI mógł tworzyć grupy robocze. Zadaniem członków grupy roboczej było m.in. opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie podjętych działań oraz ich efektów.

(akta kontroli str. 267-277)

W okresie pandemii nie wprowadzono odrębnych zasad dotyczących sposobu procedowania przez Zespół, który organizował swoje prace na podstawie Zarządzenia Dyrektora MOPS w sprawie wprowadzenia działań organizacyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 oraz regulaminu pracy zdalnej, o czym szerzej w pkt 1.7.

Zespół spotykał się w każdym kwartale roku, a w jego posiedzeniach brało udział od czterech do ośmiu osób (najczęściej sześciu). W jednym przypadku, tj. posiedzenia z 23 kwietnia 2020 r., siedmioosobowy Zespół porozumiewał się za pośrednictwem zdalnych środków komunikacji (telefon, e-mail).

(akta kontroli str. 278-292)

W latach 2019 – 2022 (I poł.) funkcjonowały odpowiednio: 59, 84, 81 i 47 grupy robocze, które procedowały na: 522, 472, 424 oraz 251 posiedzeniach.

³⁷ Nr IX/61/11

³⁸ Przyjęty Uchwałą Nr 1/2017 ZI ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Nowa Sól – Miasto z dnia 25 lipca 2017 r.

Grupy robocze objęły swoją pomocą odpowiednio: 146 (413 osób); 163 (508 osób); 132 (400 osób); 112 (402 osób) rodzin.

(akta kontroli str. 12-13)

1.12. Finansowanie zadań na rzecz wsparcia rodzin przeżywających trudności

W latach 2019-2022 (I półrocze) wysokość wydatków poniesionych na funkcjonowanie MOPS, pomoc w zakresie dożywiania oraz wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych³⁹ wynosiła odpowiednio: 6 333,5 tys. zł (tj. 93,5% kwoty planowanej – 6 774,3 tys. zł); 5 450 tys. zł (tj. 78,2% kwoty planowanej – 6 969 tys. zł); 4 564,9 tys. zł (tj. 95% kwoty planowanej – 4 805,9 tys. zł), 2 514,1 tys. zł (tj. 44,8% kwoty planowej - 5 607,2 tys. zł)⁴⁰.

Porównanie wydatków poniesionych w latach 2020-2021 w stosunku do 2019 r. wykazało, że:

- ✓ wydatki na ośrodek pomocy społecznej wzrosły odpowiednio o 8,7% i 21,8%;
- ✓ wydatki na pomoc w zakresie dożywiania w 2020 r. wzrosły o 1,9%, a w 2021 r. zmalały o 11,8% w stosunku do 2019 r.;
- ✓ wydatki na wspieranie rodziny w 2020 r. były na zbliżonym poziomie, a w 2021 r. stanowiły 17,3% wydatków poniesionych w 2019 r.

(akta kontroli str. 294-326)

Dyrektor MOPS wyjaśnił, że *środki finansowe na prowadzenie MOPS w okresie objętym kontrolą, wydają się być adekwatne do potrzeb, jakie były zgłaszane lub zaistniały, aby zapewnić niezbędne wsparcie potrzebującym.*

(akta kontroli str. 35)

W 2019 r. na środki ochrony osobistej zaplanowano 400 zł, z czego wydano około 15 zł. Na rok 2020 zaplanowano podobną kwotę, tj. 300 zł. Na skutek wprowadzenia stanu pandemii MOPS zrezygnował z zakupu innych zaplanowanych przedmiotów na rzecz środków ochrony osobistej. W 2020 roku na ten cel wydano 25 816 zł (zakupiono maseczki, przyłbice, rękawiczki jednorazowe, płyny dezynfekujące, bezdotykowy dozownik do dezynfekcji oraz pleksy ochronne na biurka). W 2021 roku zaplanowano kwotę 3 000 zł, z czego wydano 2 509 zł.

Ponadto, jak oświadczyła Zastępca Dyrektora, *otrzymaliśmy darmowe środki ochrony osobistej m.in. z Urzędu Miasta, LUW i od jednego z senatorów. Powyższe datki oraz zakupione środki zaspokoili zapotrzebowanie w tym zakresie.*

(akta kontroli str. 20-21)

1.13. Skargi i wnioski dotyczące działalności w zakresie wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności

Do MOPS wpłynęło łącznie pięć skarg. Wszystkie zostały wszechstronnie przeanalizowane w drodze postępowania wyjaśniającego oraz terminowo

³⁹ Wydatki ujęte w rozdziale 85219 – Ośrodki Pomocy Społecznej, 85230 – pomoc w zakresie dożywiania, 85504 – wspieranie rodziny.

⁴⁰ Wydatki w rozdziale 85219 Ośrodki Pomocy społecznej wyniosły odpowiednio: 2.875,7 tys. zł (plan 3.190,9 tys. zł); 3.126,7 tys. zł (plan 3.466,3 tys. zł); 3.503,8 tys. zł (plan 3.668,9 tys. zł); 1.967,4 tys. zł (plan 4.081,7 tys. zł); w rozdziale 85230 Pomoc w zakresie dożywiania: 924,9 tys. zł (plan 967,4 tys. zł); 942,3 tys. zł (plan 974,0 tys. zł); 815,8 tys. zł (plan 880,9 tys. zł); 427,6 tys. zł (plan 1.273,0 tys. zł); w rozdziale 85504 Wspieranie rodziny: 1.387,2 tys. zł (plan 1.467,2 tys. zł); 1.381,1 tys. zł (plan 1.396,0 tys. zł); 239,7 tys. zł (plan 250,3 tys. zł); 119,2 tys. zł (plan 252,5 tys. zł).

W latach 2019-2020 wydatkowano na wypłatę świadczenia Dobry start odpowiednio 846,2 tys. zł (tj. 97,8% kwoty planowanej – 865,5 tys. zł) i 842,1 tys. zł (tj. 99,7% kwoty planowanej – 844,7 tys. zł).

rozpatrzone. Żadna z nich nie dotyczyła ograniczenia dostępności pomocy w okresie pandemii.

(akta kontroli str. 293)

1.14. Kontrole realizacji zadań w zakresie wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności

Uprawnione organy nie przeprowadzały kontroli dotyczących wywiązywania się w okresie pandemii Covid-19 z realizacji zadań objętych badaniem.

(akta kontroli str. 293)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

OBSZAR

2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii Covid-19 oraz jej efekty

Opis stanu
faktycznego

2.1. Liczba osób i rodzin potrzebujących pomocy oraz przyczyny objęcia wsparciem.

Najczęstszymi przyczynami udzielenia pomocy i wsparcia były:

- ✓ ciężka choroba (własna) – 2444 przypadków, tj. odpowiednio w latach 2019-2022 (I pół): 647; 601; 696 oraz 500;
- ✓ ubóstwo – 1966 przypadków, tj. odpowiednio: 520; 521; 541 oraz 373;
- ✓ niepełnosprawność – 1779 przypadków, tj. odpowiednio: 477; 426; 493 oraz 383;
- ✓ utrata pracy – 648 przypadków, tj. odpowiednio: 181; 177; 187 oraz 103.

Najrzadszymi przyczynami udzielenia pomocy i wsparcia były:

- ✓ śmierć bliskiej osoby – 1 przypadek (2020 r.);
- ✓ doświadczanie przemocy domowej – 12 przypadków (po 3 w każdym roku);
- ✓ narkomania – 76 przypadków, tj. odpowiednio: 11; 18; 21 oraz 17;
- ✓ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 67 przypadków, tj. odpowiednio: 14; 15; 28 oraz 10.

W ogóle nie udzielano pomocy z powodu: mobbingu w pracy, problemów natury prawnej, przejścia na emeryturę/rentę, zdarzenia losowego, ciężkiej choroby osoby bliskiej, rozvodu/rozstania.

(akta kontroli str. 11)

Z pomocy i wsparcia w poszczególnych formach skorzystała następująca liczba osób i/lub rodzin:

- ✓ poradnictwa psychologicznego – 196, tj. odpowiednio: 63; 28; 52 oraz 53;
- ✓ poradnictwa socjalnego – 4753, tj. odpowiednio: 1475; 1422; 1330 oraz 526;
- ✓ schronienia tymczasowego – 4 osoby; matka z dzieckiem w 2020 i 2021 r.;
- ✓ noclegowni miejskiej – 185, tj. odpowiednio: 50; 42; 49 oraz 44;
- ✓ schroniska dla osób bezdomnych (w tym z usługami opiekuńczymi) – 16 (8), tj. odpowiednio: 4 (2); 5 (4); 3 (1) oraz 4 (1);
- ✓ Dziennego Domu Senior+ – 141, tj. 97 (2021); 44 (2022-I półr.);

(akta kontroli str. 9)

Pomocy w ramach interwencji kryzysowej udzielono natępującej liczbie osób w formie:

- ✓ poradnictwa socjalnego – 18 osobom, tj. odpowiednio: 10; 3; 3 oraz 2;
- ✓ schronienia tymczasowego – 4 osobom, tj. matce z dzieckiem w 2020 i 2021 r.

(akta kontroli str. 10)

Analiza dokumentacji prób, o których mowa w poniższych punktach wystąpienia pokontrolnego, nie wykazała przypadków wydłużenia się okresu oczekiwania na pomoc w związku z wprowadzonymi obostrzeniami lub ze zwiększeniem liczby osób potrzebujących. Zastępca Dyrektora MOPS wskazała na istotne udogodnienie wynikające z zapisu art. 15o ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁴¹, który uprościł procedurę przeprowadzania wywiadu środowiskowego, umożliwiając ustalenie sytuacji klienta na podstawie rozmowy telefonicznej z pracownikiem socjalnym.

Nie stwierdzono również przypadków nieudzielenia pomocy osobom potrzebującym. Zaistniałe sytuacje odmów świadczeń⁴² (odpowiednio: 18; 18; 24; 8 osobom) uzasadnione były niespełnieniem przesłanek ustawowych, tj. przekroczeniem kryterium dochodowego, marnotrawieniem przyznanych świadczeń lub własnych zasobów finansowych, ich celowego niszczenia lub korzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem lub w przypadku braku współdziałania osoby/rodziny z pracownikiem socjalnym.

(akta kontroli str. 327-344, 346-347, 348-351, 354-355, 358-361, 352-363)

Z informacji na temat udzielonego wsparcia w związku z pandemią Covid-19 dzieciom przeżywającym trudności z terenu Miasta przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną (dalej: PP-P), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy oraz trzy szkoły podstawowe⁴³ wynika m.in., że:

- 1) jako najistotniejsze trudności w realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy dzieciom przeżywającym trudności oraz będącym w sytuacjach kryzysowych jednostki wskazały:
  - ✓ kwarantanny oraz izolacje (zarówno po stronie interesantów, jak i pracowników placówek);
  - ✓ naukę zdalną - niektórzy uczniowie mieli problemy z dostępem do laptopów, tabletów, internetu (część placówek umożliwiła wypożyczenie sprzętu);
  - ✓ utrudniony kontakt ze specjalistami (rozwiązaniem stało się udzielanie porad specjalistów, w tym informatyków, w formie telefonicznej lub za pośrednictwem eplatformy);
  - ✓ rozciągnięcie procesu diagnostycznego (PP-P);
- 2) w zakresie zmiany lub pojawienia się nowych potrzeb i problemów dzieci:
  - ✓ pogorszenie kondycji psychicznej uczniów (zmęczenie, zestresowanie, apatia) spowodowało spadek motywacji do nauki oraz trudności z koncentracją uwagi (wielu rodziców zwracało uwagę, iż uczniowie zdecydowanie gorzej radzą sobie z utrzymaniem koncentracji na poziomie umożliwiającym efektywne przyswajanie wiedzy niż przed pandemią);

⁴¹ Dz.U. z 2022 r. poz. 1723, ze zm.

⁴² Przypadki odmów dotyczyły najczęściej takich świadczeń jak: zasiłek celowy i okresowy.

⁴³ Szkoła Podstawowa nr 1, nr 3 i nr 6.

- ✓ dotyczących higieny korzystania z nowoczesnych technologii - zbyt długi okres korzystania z nowoczesnych technologii, noszący nawet znamiona uzależnienia, stwierdzono zjawiska cyberprzemocy, problemy emocjonalne);
- ✓ osamotnienie oraz brak satysfakcjonujących relacji społecznych;

Celem przeciwdziałaniom ww. niekorzystnym zjawiskom podjęto m.in. następujące działania:

- ✓ zwiększono liczbę konsultacji i porad psychologicznych dla dzieci i rodziców wymagających wsparcia wychowawczego;
- ✓ indywidualne rozmowy na Team-sie;
- ✓ organizacja warsztatów profilaktycznych dla uczniów i rodziców⁴⁴;
- ✓ organizacja zajęć wśród uczniów rozwijających kompetencje (tzw. miękkie) emocjonalno-społeczne;
- ✓ udział w ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „DepresJa”;
- ✓ organizacja imprez szkolnych, wycieczek klasowych i spotkań towarzyskich.

3) na temat liczby dzieci, którym w związku z szeroko rozumianymi trudnościami wywołanymi pandemią udzielono pomocy i wsparcia oraz ich form:

- ✓ PP-P wskazała, że liczba ta wzrosła, jednakże „nie sposób dokładnie ją określić”;
- ✓ SOSW – użyczenie 5 tabletów i komputerów uczniom w celu pobierania nauki oraz udzielenie wsparcia psychologicznego 40 uczniom i ich rodzicom oraz 36 – pedagogicznego (w ocenie Ośrodka dane te nie odbiegają w szczególności od występujących przed pandemią);
- ✓ SP nr 1 – pomocą psychologiczno-pedagogiczną objęto 85 dzieci, natomiast w odniesieniu do 12 osób oceniono, że pandemia negatywnie wpłynęła na funkcjonowanie emocjonalne i społeczne – uczniowie ci wymagali specjalistycznego wsparcia, w tym pomocy psychiatrycznej;
- ✓ SP nr 3 – liczba dzieci objętych pomocą nie zmieniła się, pomocą psychologiczno-pedagogiczną objęci są głównie uczniowie posiadający opinię lub orzeczenie PP-P;
- ✓ SP nr 6⁴⁵ – pedagog przeprowadził 41 rozmów z uczniami, z rodzicami – 29 razy, a wychowawcami klas – 58. Pedagog szkolny kontaktował się z asystentami 12 razy; z PCPR – 8; do Sądu Rejonowego skierowano 17 pism w sprawie uczniów i ich rodziców (wgląd w rodzinę, zagrożenie demoralizacją), odnotowano 47 rozmów z kuratorami. Mimo to, liczba dzieci, którym udzielono pomocy i wsparcia zmniejszyła się do okresu sprzed pandemii o połowę.

Większość placówek podkreśliła, że nie jest możliwe wskazanie jaka część z występujących trudności była spowodowana wyłącznie pandemią Covid-19, zwykle podłoże problemów jest wielowymiarowe.

(akta kontroli str. 394-418)

⁴⁴ Np. w Szkole Podstawowej nr 1 zorganizowano warsztaty w temaci: „Trudne uczucia, jak sobie z nimi radzić?”; „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”; „Stop cyberprzemocy! Hejt – dokąd nas zaprowadzi?”; „Współdziałanie w grupie”; „Jak mądrze stosować metody wychowawcze, aby unikać zachowań trudnych u dzieci?”.

⁴⁵ Na podstawie sprawozdania z pracy pedagoga szkolnego za rok szk. 2020/2021 (II pół).

2.2. Prawidłowość świadczenia pomocy interwencyjnej osobom i rodzinom będącym w kryzysie oraz jej efekty

Analiza dokumentacji sześciu osób⁴⁶, wobec których MOPS realizował interwencję kryzysową (art. 47 ustawy o pomocy społecznej) wykazała m.in., że:

- a) Osoba nr 1 (zgłoszenie z 07.02.2020 r.) – samotnej kobiecie (występująca niepełnosprawność intelektualna, bez orzeczenia) z dzieckiem, która została pozbawiona schronienia – w dniu zgłoszenia (piątkowe południe) udzielono m.in. doraźnego wsparcia żywieniowego w postaci mleka dla dziecka, zaopatrzenia w obiad w noclegowni; umieszczono następnie w mieszkaniu chronionym⁴⁷ na weekend, w ciągu tych dni MOPS wyjaśniał sytuacja w rodzinie. W poniedziałek matka z dzieckiem została skierowana do OIK. Pobyt w OIK opłacał MOPS - decyzja wydana na 6 miesięcy (matka opuściła OIK zostawiając w nim dziecko – umieszczone następnie w pogotowiu opiekuńczym). W trakcie pobytu w OIK, MOPS wypłacał zasiłki pieniężne na pomoc żywnościową. Wsparcia psychologicznego udzielił OIK, a także psychiatrycznego, dietetycznego, doradcy zawodowego i trenera personalnego. Ponad rok czasu od opuszczenia OIK, kobieta nie kontaktowała się z MOPS – następnie zgłosiła się celem uzyskania schronienia w noclegowni. Ze względu na stan zdrowia – MOPS pośredniczył w uzyskaniu pomocy medycznej. Udzielono dodatkowo pomocy w formie posiłku. W dokumentacji działań interwencyjnych odnotowano, że kobieta nie odzyskała równowagi;
- b) Osoba nr 2 (zgłoszenie z OIK w dniu 05.01.2021 r.) – samotna bezdomna kobieta z dzieckiem sama zgłosiła się do OIK w dniu 3.01.2021 r., MOPS niezwłocznie przeprowadził wywiad środowiskowy, a następnie wydał decyzje o wsparciu w formie finansowania pobytu w OIK do 22.05.2021 r. W OIK udzielono niezbędnej pomocy medycznej, doradcy zawodowego, psychologa, W MOPS trwała praca socjalna z matką kobiety celem umożliwienia kobiecie powrotu do domu rodzinnego. Dnia 23.05.2021 r. kobieta wróciła do domu rodzinnego, od tego czasu MOPS okresowo monitorował sytuację w rodzinie – pracownicy MOPS nie mają uwag. Kobiecie udzielono również pomocy finansowej w formie zasiłku okresowego i na zakup produktów żywnościowych;
- c) Osoba nr 3 (zgłoszenie z 13.10.2021 r.) – zgłoszenie podejrzenia przemocy wobec dziecka zgłoszone zostało asystentowi rodziny przez sąsiadów rodziny. W dniu 15.10.2021 r. MOPS skierował do Prokuratury Rejonowej zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, ponadto na podstawie art. 29 ust. 3 oraz art. 30 ust. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, w dniu 3 listopada 2021 r. wystąpił do Sądu Rejonowego z wnioskiem o wydanie postanowienia o potrzebie umieszczenia i leczenia w szpitalu psychiatrycznym bez zgody uczestnika. Oba postępowania nadal trwają. W związku z czasowym brakiem schronienia MOPS udzielił mężczyźnie ponadto pomocy finansowej w formie posiłku i finansowej, skierował też mężczyznę do projektu *Streetworker* w Zielonej Górze;
- d) Osoba nr 4 (zgłoszenie z 15.07.2019 r.) – potrzebę objęcia wsparciem zgłosił szpital udzielający pomocy medycznej bezdomnemu mężczyźnie – następnego dnia MOPS przeprowadził wywiad środowiskowy i wydał decyzję o umieszczeniu w schronisku (gdzie przebywał z przerwą od listopada 2020 r.). W tym celu udzielił pomocy w formie zasiłku celowego na transport do schroniska oraz zawarł kontrakt socjalny, jako niezbędny element pobytu. MOPS udzielił też zasiłku w postaci posiłku oraz składki zdrowotnej. Mężczyzna nadal przebywa w schronisku i

⁴⁶ Po dwa przypadki z lat 2019-2021.

⁴⁷ Prowadzonym przez Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomóż nie będę sam”.

pozostaje w trakcie leczenia. W dokumentacji brak było informacji na temat udzielonej przez schronisko pomocy psychologicznej;

- e) Osoba nr 5 (zgłoszenie z 17.07.2019 r.) – potrzebę objęcia pomocą bezdomnego mężczyzny zgłosili mieszkańcy miasta – MOPS w tym samym dniu przeprowadził wywiad środowiskowy – mężczyzna został skierowany na 1 tydzień do noclegowni, gdzie uzyskał ciepły posiłek, a stamtąd trafił do schroniska - zawarto kontrakt socjalny, jako niezbędny element pobytu. MOPS korzystał z pomocy Straży Miejskiej. W międzyczasie dwukrotnie opuszczał schronisko. Po zgłoszeniu się do MOPS w dniu 21.12.2020 r. został ponownie umieszczony w schronisku, a od 22.01.2021 w DPS, gdzie nadal przebywa. MOPS udzielił dodatkowo pomocy w formie: zasiłku celowego na wyrobienie dowodu osobistego, na wykupienie leków, na pokrycie kosztów transportu, test Covid; zasiłku stałego dla osoby niepełnosprawnej; zasiłku pielęgnacyjnego, składki zdrowotnej;
- f) Rodzina nr 6 (doniesienie medialne - numer z 24.06.2021 r. – zarejestrowane w MOPS 29.06.2021 r.) – sprawa dotyczyła przemocy w rodzinie wobec dziecka Dnia 29.06.2021 r. skierowano rodzinę m.in. po pomoc psychologiczną w odpowiedniej placówce, która trwa do dziś MOPS przydzielił rodzinie wsparcie w formie asystenta rodziny od 13.09.2021 r.. w ramach realizowanej pracy socjalnej trwała aktywizacja zawodowa – do dziś, zawarto również z matką kontrakt socjalny (21.02.2022); MOPS udzielał również pomocy w formie: zasiłku w postaci posiłków dla dwójki dzieci, na zakup opału; zasiłek pielęgnacyjny; udzielano paczek żywnościowych; zorganizowano również psychoterapię dla dzieci. Matka, z którą mieszkają dzieci, częściowo odzyskała równowagę psychiczną i umiejętność radzenia sobie po otrzymanych działaniach interwencyjnych, wymaga jednak dalszego nadzoru, konieczna jest dalsza praca nad emocjami.

Analizowana dokumentacja sześciu osób/rodzin wykazała terminowe wydawanie decyzji administracyjnych w sprawie udzielania świadczeń – w przeciągu kilku, maksymalnie kilkunastu dni, od dnia złożenia wniosku.

(akta kontroli str. 327-344)

2.3. Prawidłowość udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w uzyskaniu mieszkania

Nie wystąpiły przypadki udzielenia pomocy w uzyskaniu mieszkania na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁴⁸. Wystąpiły natomiast sytuacje eksmisji z lokali osób (trzech), co do których zachodziło przypuszczenie stosowania przemocy. Dyrektor MOPS podkreślił, że *zarówno pracownicy socjalni, jak i asystentki rodziny, wielokrotnie pomagali swoim podopiecznym w działaniach zmierzających do uzyskania mieszkania, m.in. informowali o ścieżce administracyjnej przy ubieganiu się o lokal; pomagali w kompletowaniu dokumentacji oraz przy pisaniu wniosku o przydział mieszkania; uczestniczyli w spotkaniach Komisji Mieszkaniowej w Urzędzie Miasta przedstawiając sytuację rodziny. W wyniku wymienionych działań wspierających udało się doprowadzić do przydzielenia czterech mieszkań rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji. Jedna rodzina, według stanu na 30 czerwca br., pozostawała w trakcie oczekiwania na rozstrzygnięcie sprawy.*

(akta kontroli str. 35-36 365)

2.4. Prawidłowość przyznawania pomocy dotyczącej dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej

MOPS wydał łącznie 451 decyzji administracyjnych w sprawie objęcia dziecka pomocą w zakresie dożywiania, tj. odpowiednio: 158; 119; 116 oraz 58. Decyzje

⁴⁸ Dz.U. z 2021 r. poz. 1249.

odmawiające tego rodzaju wsparcia nie zapadły, nie stwierdzono też przypadków zaskarżenia rozstrzygnięcia.

(akta kontroli str. 345)

Szczegółową analizą objęto cztery decyzje administracyjne dotyczące objęcia dziecka pomocą w zakresie dożywiania⁴⁹. Stwierdzono m.in., że:

- ✓ wydanie decyzji zainicjowały wnioski rodziców;
- ✓ forma świadczenia (posiłek) nie była zmieniana na inną – np. świadczenie pieniężne (szkoły wydawały posiłki również w okresie nauki zdalnej);
- ✓ wydanie decyzji poprzedziło przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, przy czym w okresie po 20 marca 2020 r. w formie rozmowy telefonicznej, co było zgodne z art. 15o ust. 1 pkt 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem i przeciwdziałaniem Covid-19 (...);
- ✓ osoby, którym przyznano pomoc spełniały wymagane kryteria;
- ✓ decyzje zawierające wymagane elementy, w tym pouczenia, wydano terminowo;
- ✓ posiłki zorganizowane i wydawane były w szkolnych stołówkach;
- ✓ dwie decyzje (dotyczące jednej rodziny) nie objęły dziecka nieuczęszczającego do placówki oświatowej (wniosek rodzica nie obejmował tego dziecka, a sytuacja dotyczyła dziecka kilkumiesięcznego).

(akta kontroli str. 346-347)

2.5. Prawidłowość wykonywania pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dotknęły: w 2019 r. - 84 rodziny (309 osób); 2020 r. – 127 (473); w 2021 – 98 (343) oraz w 2022 (I poł) – 46.

Szczegółowa analiza dokumentacji dotyczącej czterech rodzin wykazała m.in., że:

- ✓ MOPS powziął informację o problemach rodziny na skutek: doniesienia medialnego (lokalna prasa); zawiadomienia osoby prywatnej; wpływu orzeczenia Sądu Rodzinnego o ograniczeniu władzy rodzicielskiej oraz w związku z realizowaną procedurą NK;
- ✓ w każdym przypadku sporządzono wywiad środowiskowy;
- ✓ na skutek przeprowadzanej analizy sytuacji rodziny pracownicy socjalni każdorazowo dostrzegli potrzebę przydzielenia jej wsparcia w formie asystenta rodziny, po wyrażeniu zgody na współpracę przez rodziny, Dyrektor MOPS decydował o przyznaniu wsparcia;
- ✓ ze wszystkimi rodzinami prowadzono pracę socjalną, a przyznane formy wsparcia były adekwatne do zdiagnozowanych problemów wynikających z dokumentacji. Były to w szczególności: pomoc psychologiczna w ośrodku Relacja (dwa przypadki); pomoc terapeuty środowiskowego w ośrodku Relacja (jeden przypadek); aktywizacja zawodowa (dwa przypadki); podnoszenie kompetencji wychowawczych rodzica, w tym udział w warsztatach umiejętności wychowawczych; motywowanie do leczenia, chorób, przyjmowania leków; zdiagnozowania dziecka w poradni psychologiczno-pedagogicznej; zmiany szkoły na specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy; zwiększony nadzór nad dzieckiem, w tym nad trudnościami w szkole;; zawarcie kontraktu socjalnego (jeden przypadek); wsparcie finansowe w formie zasiłków (na zakup leków, posiłku, opału, pielęgnacyjnego);

⁴⁹ Dwie wydane przed dniem 20.03.2020 r. i dwie po tej dacie.

- ✓ wsparcie, w szczególności rozpoczęcie pracy socjalnej od momentu zdarzenia, a także przydzielenie asystenta, następowało bez zbędnej zwłoki, w przeciągu 3-5 dni od wpływu wniosku;
- ✓ w każdym przypadku, według stanu na 30 czerwca 2022 r., praca z rodziną była kontynuowana, stwierdzano wprawdzie poprawę funkcjonowania rodzin w pewnych obszarach życia, zauważano jednak konieczność kontynuowania wsparcia.

(akta kontroli str. 348-351)

2.6. Prawdliwość realizacji wsparcia w placówkach wsparcia dziennego

Na terenie Miasta funkcjonowały cztery placówki wsparcia dziennego⁵⁰. Przyjęcie do świetlic odbywało się na podstawie wewnętrznych regulaminów placówek. Wnioski o przyjęcie składane były przez rodziców/opiekunów prawnych. Świetlice nie są placówkami podległymi MOPS. Ośrodek nie zlecał prowadzenia tej działalności, nie podpisywał porozumień z placówkami, nie kontrolował ich działalności ani w żaden sposób nie rozliczał. MOPS nie wydawał decyzji administracyjnych w sprawie skierowania do placówki. W okresie pandemii placówki funkcjonowały podobnie jak szkoły, tj. według panujących obostrzeń, m.in. on - line.

Od października 2019 r. do marca 2020 r. asystenci rodziny realizowali dodatkowe działania na rzecz dzieci objętych wsparciem, u których występowały trudności w nauce. Inicjatywę nazwano „Połączeni w pomaganiu”. Pozyskano wolontariuszy ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, którzy zgodzili się pomagać bezpłatnie potrzebującym dzieciom poprzez udzielanie korepetycji (przesłano w tym celu pisma do wszystkich szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu Miasta Nowa Sól). Korepetycje odbywały się dwa razy w tygodniu w siedzibie Klubu Abstynenta „Ogniwo” w Nowej Soli. Z udziału w zajęciach skorzystało 20 podopiecznych, korepetycji udzielało 20 wolontariuszy. Oprócz założonego celu jakim było ograniczenie problemów szkolnych podjęte działania pogłębiły socjalizację społeczną małoletnich oraz integrację dzieci i młodzieży pochodzących z różnych środowisk. Dodatkowym celem prowadzonych zajęć było przeciwdziałanie marginalizacji społecznej dzieci z rodzin problemowych. Wolontariusze biorący udział w działaniach uzyskali z MOPS dyplomy, dzięki którym otrzymywali w szkole dodatkowe punkty z zachowania.

(akta kontroli str. 352)

Szczegółowa analiza dokumentacji pięciu rodzin, których dzieci uczestniczyły w zajęciach prowadzonych przez placówki wsparcia dziennego (w tym w inicjatywie „Połączeni w pomaganiu”) wykazała m.in, że:

- ✓ każda z rodzin korzystała ze wsparcia asystenta rodziny, który w kartach pracy odnotowywał trudności w nauce oraz wychowawcze dzieci i wynikające z tego zalecenie udziału małoletniego w placówce; asystent rodziny najczęściej odnotowywał w comiesięcznych kartach udział dzieci (lub jego brak) w zajęciach placówki;
- ✓ piątka dzieci korzystała ze wsparcia zorganizowanego przez asystentów rodziny MOPS „Połączeni w pomaganiu”, dwójka – OHP, a jedno dziecko – PCK;
- ✓ wsparcie zapewniane przez PCK dotyczyło w szczególności odrabiania lekcji przez dziecko, a OHP – odseparowania od dotychczasowego środowiska oraz pomocy w nauce w funkcjonującej w Hufcu świetlicy – w dokumentacji rodzin

⁵⁰ Świetlica PCK „Perelki”, Świetlica Nowosolskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, Świetlica OHP w Nowej Soli, Świetlica Stowarzyszenia Romów.

brak było dokumentacji/korespondencji z MOPS w zakresie wykonanej przez placówkę diagnozy potrzeb związanych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz rozwojowymi oraz ewentualnej współpracy placówki z rodzicami dziecka;

- ✓ w przypadku jednej rodziny – współpraca z asystentem została zakończona z uwagi na ustanie problemów w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a w jednym – z uwagi na zmianę miejsca zamieszkania; w przypadku dwójki dzieci korzystających z OHP – nastąpiła poprawa w nauce oraz zachowaniu.

(akta kontroli str. 353-354)

2.7. Prawdliwość udzielania wsparcia w formie rodziny wspierającej

MOPS nie udzielał wsparcia w formie rodziny wspierającej.

(akta kontroli str. 50-159, 187-249)

2.8. Prawdliwość realizacji wsparcia w formie mieszkania chronionego

MOPS nie prowadził mieszkań chronionych ani nie kierował do nich swoich klientów.

(akta kontroli str. 50-159, 187-249)

2.9. Prawdliwość realizacji zadań związanych z kierowaniem do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

Nie wystąpiły przypadki kierowania osób do domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. W okresie objętym kontrolą skierowano natomiast dwie matki z małoletnimi dziećmi do OIK w Zielonej Górze, o czym szerzej w pkt 2.2. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 355)

Kierownik Pracy Socjalnej informacyjnie oświadczyła, że *na terenie województwa lubuskiego nie ma Domu dla samotnej matki z dzieckiem i kobiety w ciąży (DMD) prowadzonych przez organy do tego zobowiązane – powiaty (PCPR)⁵¹. Domniemy, iż na przestrzeni ostatnich lat, skala problemu w powiecie nowosolskim nie była duża, ponieważ nie podjęto działań w kierunku utworzenia powiatowej placówki tego typu czy też zlecenia realizacji powyższego zadania organizacji pozarządowej (informacje uzyskane od Dyrektora PCPR w Nowej Soli).*

Z informacji uzyskanych ze stowarzyszenia TKOPD w Zielonej Górze wynika, iż powiat nowosolski prowadził rozmowy ze stowarzyszeniem w kierunku zabezpieczenia kilku miejsc w DMD dla podopiecznych naszego powiatu. Finalnie nie doszło jednak do podpisania porozumienia. Brak również porozumień z powiatami ościennymi. Prowadzenie placówek jedynie przez stowarzyszenia oraz brak obowiązujących porozumień w tym zakresie, stanowi dla MOPS problem w procedowaniu spraw dotyczących kierowania do DMD i w zakresie wydawania decyzji administracyjnych kierujących do placówki, którą zgodnie z Rozporządzeniem MRiPS z 17 stycznia 2022 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, winien wydawać starosta prowadzący DMD lub zlecający prowadzenie w/w placówki. Z uwagi na powyższe, MOPS w Nowej Soli na przestrzeni dwóch lat kierował dwie klientki nie do DMD ale do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w oparciu o art. 47 ust 1,2,3 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, gdzie wydanie decyzji kierującej było w kompetencji Dyrektora Ośrodka. W obu przypadkach powyższe procedowanie było zasadne z uwagi na sytuację kryzysową związaną z przemocą.

⁵¹ Na terenie województwa lubuskiego działają dwie placówki dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Jedna w Zielonej Górze prowadzona przez Stowarzyszenie - Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka. Druga placówka mieści się w Żarach i jest prowadzona przez Stowarzyszenie im. św. Brata Alberta.

(akta kontroli str. 356)

2.10. Prawidłowość kierowania osób do dziennych domów pomocy

Dzienny dom pomocy, tj. Dzienny Dom „Senior+” funkcjonuje w strukturach MOPS od 1 marca 2021 r., o którym szerzej w pkt 1.1.j) wystąpienia pokontrolnego⁵².

W 2021 r. wydano 97, a w 2022 (I poł) – 44 decyzje o skierowaniu osoby do dziennego domu pomocy. Nie wydano decyzji odmawiających świadczenia, nie wystąpiły też przypadki zaskarżenia decyzji. Najkrótszy czas oczekiwania na przyjęcie do domu wyniósł odpowiednio: 7 i 5 dni, a najdłuższy: 26 i 27 dni, od dnia złożenia wniosku.

W 2021 r. – 17, a w 2022 (I poł) – 7 osób zrezygnowało ze świadczenia, w szczególności ze względu na sytuację osobistą, zakażenie Covid-19 oraz odpłatność.

(akta kontroli str. 357)

Szczegółową analizą objęto cztery decyzje o skierowaniu osoby do korzystania ze wsparcia w dziennym domu pomocy⁵³. Badanie wykazało m.in., że:

- ✓ wnioski w sprawie przyznania pomocy (wsparcia) w formie dziennego domu pomocy były zgodne z regulaminem DDP, tj. wnioskodawca m.in. potwierdzał brak aktywności zawodowej, ukończenie 60 roku życia, zamieszkiwanie w Nowej Soli, zobowiązywał się do ponoszenia odpłatności za pobyt w DDP i deklarował (nie)korzystanie z ciepłego posiłku;
- ✓ każdorazowo wnioskodawcy spełniali warunki do skorzystania ze wsparcia, a występujące w badanych sprawach okoliczności, tj. w szczególności choroby, niesamodzielność, niepełnosprawność, wiek uzasadniały przyznanie wnioskowanej pomocy;
- ✓ wydanie decyzji poprzedzono w szczególności pozyskaniem informacji z ZUS na temat wysokości wypłacanej emerytury;
- ✓ każdorazowo przeprowadzono wymagany wywiad środowiskowy;
- ✓ wszystkie decyzje, zawierające wymagane elementy oraz pouczenia, wydano terminowo.

(akta kontroli str. 358-361)

2.11. Prawidłowość ustalania wysokości odpłatności za pobyt w dziennych domach pomocy

Na podstawie próby, o której mowa w pkt 2.10., ustalono dodatkowo:

- ✓ w każdym przypadku prawidłowo wyliczono dochód przypadający na jedną osobę w rodzinie;
- ✓ wysokość opłat za pobyt w domu „Senior+” ustalono zgodnie z obowiązującą uchwałą⁵⁴;
- ✓ w jednym przypadku, w sposób zasadny (niski dochód), zastosowano zwolnienie całkowite z opłaty;
- ✓ w dwóch przypadkach, w sposób zasadny i zgodny z art. 106 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, decyzje ustalające odpłatności były zmieniane w związku ze zmianą dochodu osoby korzystającej ze wsparcia (waloryzacja emerytury).

(akta kontroli str. 358-361)

⁵² DDS funkcjonuje w dni robocze w godzinach 8-16; oferta placówki: <https://mopsnowasol.bip.gov.pl/dzienny-dom-senior/dzienny-dom-senior-w-nowej-soli.html>

⁵³ Cztery decyzje pozytywne (dwie z 2021 r. i dwie z 2022 r.).

⁵⁴ Uchwała Nr XXXVI/307/20 z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt uczestników w ośrodku wsparcia – Dzienny Dom „Senior+” w Nowej Soli.

2.12. Prawidłowość realizacji procedury „Niebieska Karta”

W latach 2019 – 2022 (I poł.) wszczęto odpowiednio: 120; 171; 109 oraz 82 procedury NK, w tym: 18; 18; 12 oraz 5 zainicjowali przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Podejrzanie, że osobą, która doświadcza przemocy była osoba niepełnoletnia dotyczyło: 24; 33; 23 oraz 15 osób.

Zakończono zaś odpowiednio: 136; 133; 106 oraz 61 procedur NK, z czego w związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy w: 66; 75; 76 oraz 52 przypadkach. Pozostałe procedury zostały zakończone w wyniku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

(akta kontroli str. 12-13)

Analiza dokumentacji dotyczącej realizowanych trzech procedur NK⁵⁵ wykazała, że:

- ✓ w przypadku wszystkich trzech procedur NK - wobec podejrzanego o sprawstwo przemocy uprzednio prowadzone były już takie procedury, a w jednym – trwała; dwie procedury wszczął pracownik MOPS, a jedną – Policja;
- ✓ we wszystkich przypadkach wypełnienie formularza NK – A nastąpiło w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie; w jednym przypadku, w którym taką osobą było dziecko – czynność nastąpiła w obecności oiekuna (matki), nie uczestniczył w niej psycholog. Pracownik MOPS sporządzający NK wyjaśnił, że *dopiero w trakcie rozmowy z rodzicem pracownik socjalny powziął informację o podejrzeniu popełnienia przemocy wobec dziecka. Podczas wizyty nie było możliwości zapewnienia wsparcia psychologicznego, ponieważ psycholog zatrudniony w MOPS w tym okresie (kwiecień 2020 r.) został oddelegowany do pracy zdalnej. W późniejszym okresie podczas podejmowanych działań z rodziną, dziecko zostało objęte wsparciem psychologicznym w Poradni Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży Relacja w Nowej Soli*;
- ✓ rozmowy z osobami, co do których istniało podejrzenie, że zostały dotknięte przemocą w rodzinie zostały przeprowadzone: w dwóch przypadkach – w mieszkaniu tej osoby, jednak osoby wskazywanej jako sprawca, nie było obecnej w mieszkaniu, co było zgodne z § 4 rozporządzenia w sprawie procedury NK (...), a w jednym przypadku – na Komendzie Policji;
- ✓ w każdym przypadku pracownik socjalny:
  - zdiagnozował sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie – w dwóch przypadkach miał miejsce kontakt wyłącznie osobisty (dotyczy też rodziny z dzieckiem), co najmniej raz w miesiącu, a w jednym – w tej samej częstotliwości, pierwsze kontakty (od połowy marca do połowy maja 2020 r.) w formie telefonicznej, następne - osobistej;
  - udzielił kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy;
  - nie wystąpiła potrzeba zorganizowania dostępu do pomocy medycznej ze względu na stan zdrowia osoby, co do której istniało podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, ani zapewnienia jej schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc;
  - prowadził rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz poinformował te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób

⁵⁵ Jeden przypadek dotyczący małoletniego, procedury NK wszęte w miesiącach: lutym, marcu i kwietniu 2020 r..

- stosujących przemoc w rodzinie – w jednym przypadku sprawca odbył stosowne leczenie,
co było zgodne z § 11 rozporządzenia w sprawie procedury NK (...);
- ✓ wypełnione formularze NK zostały przekazane do przewodniczącego ZI w dniu sporządzenia (dwa przypadki) lub dnia następnego (jeden), stosownie do § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie procedury NK (...);
  - ✓ we wszystkich przypadkach nastąpiło zakończenie procedury NK, ze względu na uzasadnione przypuszczenie ustania przemocy (dwa przypadki) oraz osadzenie sprawcy w więzieniu (jeden).

(akta kontroli str. 362-364)

2.13. Prawdliwość realizowania projektów socjalnych i programów osłonowych.

Szczegółową analizą objęto Program „Wspieraj Seniora” (edycja 2020 i 2021), którego głównym celem było zapewnienie usługi wsparcia seniorów, którzy w stanie epidemii zdecydowali się na pozostanie w domu i nie byli w stanie, na przykład poprzez wsparcie rodziny, zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. Usługa wsparcia miała polegać w szczególności na dostarczeniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej. Środki finansowe z Programu miały być przeznaczone na dofinansowanie do organizacji i realizacji usługi wsparcia.

Na podstawie zapisów Programu w dniu 28 października 2020 r. Dyrektor MOPS wprowadził do stosowania⁵⁶ *Zasady postępowania przy realizacji wsparcia seniorów w ramach Programu „Wspieraj Seniora” w MOPS w Nowej Soli*. W dokumencie uregulowano m.in. reguły dotyczące kontaktu z seniorem, zakres niezbędnych danych uzyskiwanych przez pracownika MOPS oraz przekazywanych seniorowi, w szczególności sposób realizacji usługi.

Efektom realizacji Programu było udzielenie wsparcia odpowiednio: 25 oraz 16 seniorom na skutek 41 oraz 176 zgłoszeń tychże seniorów.

Dotację w kwocie 113,9 tys. zł oraz 54,0 tys. zł, stanowiącą 80% kosztów zadania, Wojewoda Lubuski przekazywał do MOPS na podstawie umowy z 3 listopada 2020 r. oraz pisma z 10 maja 2021 r. Wykonanie wyniosło 6,1 tys. zł (5,3%) oraz 24,2 tys. zł (42%). Niski stopień wykorzystania dotacji wynikał z małej liczby zgłoszeń.

Wykorzystane na realizację Programu środki ogółem (łącznie z wkładem własnym) przeznaczo na dodatki dla pracowników socjalnych w wysokości odpowiednio: 7,4 tys. zł oraz 28,2 tys. zł, a także na środki ochrony osobistej w kwocie 227 zł oraz 2 058 zł.

Środki wykorzystano zgodnie z postanowieniami programu rządowego, prawidłowo również rozliczono realizację projektu, a niewykorzystaną kwotę zwrócono terminowo.

(akta kontroli str. 366-393)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

⁵⁶ Zarządzenie nr OA.0012.6.2020.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zielona Góra, 29 września 2022 r.

Kontroler
Beata Jakubowska
Doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Wicedyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis